

zijn goedgekeurd. Het bestuur had meer moeite om twee nieuw ontdekte specerij-eilanden, Madioli met omliggende eilandjes en Batu Ampat, 2 mijl recht tegenover Batjan gelegen, die de vorst van dat eiland verborgen had gehouden, te zuiveren. De sergeant daar zou de vorst daartoe slechts met een extra geschenk kunnen overhalen. Speciale gezanten wisten hem tenslotte onder dreiging van inhouding van de gewone recognitiegeden tot uitroeiing te dwingen. De vorst zou eerst geweigerd hebben, omdat de sergeant hem zo krachtig had aangesproken. [fol. 568] Dit lijkt eerder een uitvlucht, want de vorst vroeg in zijn brief aan de Hoge Regering of de sergeant met zijn vendel beloond mocht worden. Desondanks werd de gouverneur opgedragen deze onderofficier te berispen. Op genoemde eilanden zijn 131 specerijbomen vernield; de rsd 20 voor 16 werklieden en de kosten van twee bagagedragers voor de uitvoerder zijn goedgekeurd. Er is bevolen deze uitroeiing jaarlijks te herhalen. De vijf van Madioli ontvangen muskaat noten zijn in de vergadering van 21 december gekeurd. Ze waren goed besloten in de houten bast, maar wat aangevreten, daar ze niet gekalkt waren, en wat kleiner en langwerpiger dan de magere Bandase noten. Het bestuur heeft te Ternate van een prauw uit Magindanao, die tot het gevolg van de in de brief van verleden jaar genoemde Radja Dieta behoorde, 21 $\frac{1}{2}$ pikol, of 2725 lb, was tegen de prijs van verleden jaar van 20 rsd het pikol gekocht. Voor het gevraagde verslag over de toestand van de Spanjaarden en verbouw van wilde kaneel op genoemd eiland, waarvan in de brief van eind december 1760 werd gerept, wacht het bestuur de terugkomst van de Magindanaoërs af. Ze zullen dan heimelijk worden uitgehooard en er wordt geprobeerd dat een inwoner van Ternate met een pas daarheen of naar Solak gaat [fol. 569] en één à twee inlanders met een behoorlijke instructie meeneemt om de situatie te verkennen. Van de belangrijkste koningen meldde alleen die van Tidore dat er van één à tweeduizend peperstaken in zijn rijk slechts één à twee waren opgegroeid. De grond en het klimaat op de Molukken zijn dus ongeschikt voor de verbouw van peper, hoezeer de vorsten en de boeren ook tot deze cultuur zijn aangespoord. De verwerving van goud is hierboven vermeld en het bestuur is bevolen aan dit voor de handel naar het westen zo belangrijke artikel bijzondere aandacht te schenken. Volgens een bericht uit Gorontalo [fol. 570] belemmeren de in de Molukken zwervende rovers de vaart naar de goudmijnen en verhinderen de groei in de verwerving. De onregelmatigheden in de handel zijn veroorzaakt, maar ze zijn niet zo aanzienlijk dat ze vermeld hoeven te worden. Voor de waren verkocht op Ternate, Gorontalo en Menado is in 1759/60 bij een inkoopprijs van f 92.479 een bedrag van f 53.186, of 57 $\frac{1}{2}$ %, ontvangen, waaronder de textiel bij een inkoopprijs van f 32.725 een bedrag van f 17.274, of bijna 53 %, opleverde. Bij de openbare verkopen van midden november 1760 en 20 maart 1761 is op textiel etc. bij een inkoopprijs van f 9299 een winst van f 4307, of 46 $\frac{1}{3}$ %, gemaakt en op 18 vaten bier f 586, of 147 %. Dit is aangenamer dan dat, onder enige gewilde, diverse ongewilde textiel van Menado en Gorontalo moest worden teruggezonden en op Ternate verkocht. Dit is aanvaard, omdat op een inkoopprijs van f 4408 [fol. 571] volgens resolutie van 7 augustus 1761 nog f 1893, of 43 %, winst was gemaakt.)

De generale lasten en ongelden bedragen

in het boekjaar 1759/60 f 175.061, 16, 8

Daarentegen de winsten en

inkomsten f 78.237, -, 4

Dus de lasten de winsten surpasseeren tot f 96.824, 16, 4

De lasten in het voorige boekjaar 1758/59

beliepen f 175.138, 17, 8

En de winsten en voordeelen

f 87.260, 11, 4

Dus meerder lasten dan winsten f 87.878, 6, 4

Weshalven blijkt dat dit boekjaar

1759/60 in vergelijking van het vorige met

een veragtinger geslooten is van f 8.946, 10, -

Fol. 571r.